

พัฒนาการของสถานวิทย์เอเซียเสรี

นางสาวกษมพรณ วังษ์ประเสริฐ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-627-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019755

๙๗๘๙๑๒๓

THE DEVELOPMENT OF THE VOICE OF FREE ASIA RADIO STATION

Miss Thanapan Vongprasert

ศูนย์วิทยุทrophyากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
for the Degree of Master of Arts
Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-627-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โดย

ภาควิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

พัฒนาการของสถานีวิทยุเอเซียเสรี

นางสาวธนพรรณ วงษ์ประเสริฐ

การสื่อสารมวลชน

รองศาสตราจารย์ ดร. ระวีวรรณ ประกอบผล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชวาลย์ เรือน กิตติวัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิภา อุตมฉันท)

.....กรรมการ

(อธิบดีกรมสารนิเทศ นายศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์)

ชนพรรณ วงษ์ประเสริฐ : พัฒนาการของสถานีวิทยุเอเซียเสรี (THE DEVELOPMENT OF THE VOICE OF FREE ASIA) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล, 130 หน้า. ISBN 974-582-627-8

-การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา พัฒนาการทั้งในด้านโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยุเอเซียเสรี ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดลักษณะการดำเนินงานและการนำเสนอเนื้อหาสารของสถานีวิทยุเอเซียเสรี ตลอดจนศึกษาการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของสถานีวิทยุเอเซียเสรีในอนาคต

ผลการวิจัยพบว่า การกำเนิดของสถานีวิทยุเอเซียเสรีนั้นมิใช่มาจากสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศในขณะนั้นที่เรียกว่ายุคสงครามเย็น โดยมีวัตถุประสงค์แรกเริ่มเพื่อเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลไทยในการป้องกันภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์กับเผยแพร่ความดีงามของระบอบประชาธิปไตย ต่อมาเมื่อสงครามเย็น ได้ยุติลงซึ่งส่งผลให้สถานการณ์ความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอินโดจีนหมดสิ้นไปด้วย แต่ความสำคัญของเอเซียเสรีก็ยังคงมีอยู่โดยมีวัตถุประสงค์ในปัจจุบันที่ต้องตอบสนองต่อนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลไทย โดยเฉพาะที่เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเซียตะวันออกเฉียงใต้

ในฐานะที่สถานีวิทยุเอเซียเสรีเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศของทางราชการ ที่สังกัดอยู่กับกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ทำให้บทบาทหน้าที่ของสถานีเป็นไปเพื่อการเป็นทูตสาธารณะ กระจกสังคม ให้การศึกษา การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเป็นตัวแทนการประสานสัมพันธ์และการให้ความร่วมมือ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มเติมจากอดีตที่มีแต่เพียงการให้ข้อมูลข่าวสาร การชักจูงโน้มน้าวใจและการสร้างภาพพจน์

จากการวิเคราะห์เนื้อหารายการข่าวของสถานีวิทยุเอเซียเสรีพบว่า ในอดีตได้มีการนำเสนอเนื้อหาข่าวประเภทการเมืองระหว่างประเทศเป็นสำคัญ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปโดยมีปริมาณเนื้อหาข่าวประเภทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากเป็นอันดับหนึ่ง ข่าวเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศเป็นอันดับรองลงมา โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดลักษณะการดำเนินงานและการนำเสนอเนื้อหาสารของสถานีอยู่ 4 ประการ คือ ระบบการดำเนินงานขององค์กร การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทยและกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย สำหรับแนวโน้มของสถานีวิทยุเอเซียเสรีในอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับแผนการปรับปรุงงานของสถานีเป็นสำคัญ

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C450267 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: THE VOICE OF FREE ASIA / RADIO STATION / DEVELOPMENT
THANAPAN VONGPRASERT : THE DEVELOPMENT OF THE VOICE OF FREE ASIA.
THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. RAWEEWAN PRAKOBPHON, Ph.D. 130 pp.
ISBN 974-582-627-8

This research has the objectives to study the history and development of the Voice of Free Asia radio station on both its structure and function, as well as to study the factors that effects the characteristic of operation, content of the programme, including the changer and trend of the Voice of Free Asia.

According to the research's result, the Voice of Free Asia was founded because of the political situation which was called " Cold War " to be the voice of the Thai government against communism and to spread the democracy. After the ending of the Cold War which also released the tension between Thai government and Indo - China countries, the importance of the Voice of Free Asia still went on in order to respond to the foreign policies of Thai government especially these which promote the relationship between Thailand and South-East Asia countries.

As the international radio broadcasting station of Thai government under Information Department , Foreign Affairs Ministry, the functions of the Voice of Free Asia has been increased apart from being the government's medium to give information, to persuade and to make image, its functions are to act as public diplomacy, mirror of society, educator, support international relationship, to represent of the Thai government, to coorelate Thai people, as well as to give cooperation.

By content analysis of the Voice of Free Asia news programme, it is found that political news was the most important issue in the past. Bur now the most important news has changed to be international relationship, followed by economics and politic. There are four factors that affect the characteristic of operation and content presentation. They are the operational system of the organization, change of international political situation, foreign policies of the Thai government and target listeners. The trends of the Voice of Free Asia in the future mainly depend on the improvement plans of the radio station itself.

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา.....การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ประสบความสำเร็จโดยสมบูรณ์ อันเนื่องมาจากการได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งคณาจารย์ทั้งสามท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ของการวิจัยมาด้วยดีโดยตลอด

ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ "บิดา-มารดา" ผู้ที่มีแต่คำว่า "ให้" ทุกอย่างแก่ "ลูก" เสมอมา รวมทั้งพระพุทธรองค์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกที่ช่วยคุ้มครองชีวิตและความคิดของผู้วิจัยให้ดำเนินไปในทางที่ดี

ขอขอบพระคุณ สถาบันการศึกษาทุกสถาบันที่ผู้วิจัยเคยจำเรียนมา พี่สาว-พี่ชายของผู้วิจัยที่คอยให้ความช่วยเหลือและความรู้ต่างๆ นานามาโดยตลอด รวมทั้งเพื่อนๆ ที่คอยให้กำลังใจ

ท้ายสุดขอขอบพระคุณ คุณศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์ (อธิบดีกรมสารนิเทศ) คุณสุรพันธ์ บุษยमानพ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านของสถานีวิชเยเซียเสรี กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ในการที่ได้อนุญาตและให้ความร่วมมือต่อผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเป็นผลงานที่ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้สึกภาคภูมิใจและเป็นพระคุณอย่างยิ่งจากทุกท่านที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

จึงขอขอบพระคุณอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้อีกครั้งหนึ่ง

ศูนย์วิทยุทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธนพรรณ วงษ์ประเสริฐ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ข้อสันนิษฐานของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิด เรื่ององค์การวิทยุกระจายเสียง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงระหว่างประเทศ.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
3 ระเบียบงานวิจัย.....	24
แหล่งข้อมูล.....	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
การตรวจสอบข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 กำเนิดและพัฒนาการของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	29
กำเนิดสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	29
สาเหตุในการก่อตั้งสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	31
วัตถุประสงค์ของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	37
โครงสร้างองค์กรของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	40
ฝ่ายบริหารและธุรการ.....	42
ฝ่ายวิชาการ.....	43
ฝ่ายผลิตรายการ.....	43
ที่ตั้งของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	44
การถ่ายทอดการกระจายเสียง.....	45
เป้าหมายในการกระจายเสียง.....	46
เนื้อหาและรูปแบบรายการของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	48
ประเภทเนื้อหารายการ.....	50
-รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทข่าวสาร.....	51
-รายการวิทยุกระจายเสียงประเภทความรู้.....	56
ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดลักษณะการดำเนินงานและการนำเสนอ	
เนื้อหารายการ.....	61
ระบบการดำเนินงานขององค์กร.....	61
การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ.....	62
นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทย.....	63
กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย.....	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
บทบาทหน้าที่และแนวโน้มของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	69
บทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	69
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	74
ปัญหาด้านรายการ.....	75
ปัญหาด้านเทคนิค.....	76
ผลการดำเนินงานของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	76
แนวโน้มของสถานีวิทยเอเซียเสรี.....	78
ด้านเนื้อหารายการ.....	79
- ภาคภาษาไทย.....	79
- ภาคภาษาอังกฤษ.....	79
- ภาคภาษาอินโดจีนและมลายู.....	80
ด้านภาษา.....	80
ด้านเวลาออกอากาศ.....	80
ด้านบทบาท.....	81
ด้านเทคนิค.....	81
การนำเสนอข่าว.....	82
การประสานงาน.....	82
6	
บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	83
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	86
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	88

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก.....	93
ก. ภาพวงจรการรับสัญญาณถ่ายทอดกระจายเสียงของสถานีวิทยุเสียง อเมริกา.....	94
ข. แผนภาพโครงสร้างการบริหารงานของกรมสารนิเทศ.....	95
ค. แผนภาพโครงสร้างการบริหารของสถานีวิทยุเอเซียเสรี.....	97
ง. หัวข้อข่าวแต่ละภาคภาษาของสถานีวิทยุเอเซียเสรี.....	98
จ. ตัวอย่างบทความของสถานีวิทยุเอเซียเสรี.....	120
ฉ. ตัวอย่างสคริปต์รายการของสถานีวิทยุเอเซียเสรี.....	126
ช. ตารางเวลาออกอากาศปัจจุบันของสถานีวิทยุเอเซียเสรี.....	129
ประวัติผู้เขียน.....	130

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย